

SOM - FUNDACIÓ CATALANA TUTELAR

Seu social: Barcelona
Àmbit geogràfic: autonòmic
Forma jurídica: fundació

- 83 persones treballadores
- 75 persones voluntàries
- 803 persones ateses en serveis d'atenció a la dependència i la discapacitat

www.somfundacio.org

Breu història de l'organització

Som - Fundació és una entitat sense ànim de lucre que dona suport en l'exercici de la capacitat jurídica a persones amb discapacitat intel·lectual o del desenvolupament adultes i residents a Catalunya. Es va crear l'any 1987 com una fundació tutelar per iniciativa d'un grup de famílies amb fills i filles amb discapacitat intel·lectual, preocupades pel seu futur quan ells no poguessin donar-los suport.

L'any 1992 va assumir les primeres tuteles i, des d'aleshores, ha experimentat un creixement constant. Actualment, dona suport a 803 persones i compta amb 450 compromisos de Som Futur, el nostre programa d'acollida per a persones i famílies que volen que els donem suport en el futur.

Des de la seva creació, Som - Fundació ha vetllat perquè les persones amb discapacitat intel·lectual puguin construir el seu projecte de vida, basat en la seva voluntat, desitjos i preferències, i per l'exercici de la seva ciutadania amb l'horitzó de millorar la seva qualitat de vida. Ofereix serveis d'assessoria jurídica, orientació familiar i, quan els pares falten, tutela de persones amb discapacitat intel·lectual.

Entre els premis més destacats figuren Creu de Sant Jordi (2007) el premi Lluís Martí de la FCVS (2018) i el Premi Barcelona a l'Empresa Innovadora en Organització i Usos del Temps (2021).

Missió

Vetllar perquè les persones amb discapacitat intel·lectual o del desenvolupament disposin dels suports necessaris per poder desenvolupar el seu projecte de vida.

Els valors de Som - Fundació són:

- Compromís i responsabilitat social. Volem fer visibles els seus drets i exigir una responsabilitat pública i social.
- Confiança. Amb els anys, ens hem anat guanyant la confiança de les famílies i dels professionals del sector, així com de les entitats socials i les administracions públiques.
- Transparència. La gestió dels comptes i l'administració dels béns de les persones ateses és rigorosa i es dona a conèixer regularment l'autoritat judicial.
- Independència. Som - Fundació no presta serveis residencials, laborals, educatius, etc., per no perdre l'objectivitat a l'hora de defensar els seus interessos.

Descripció de l'activitat

Som - Fundació és una entitat de suport a la capacitat jurídica de persones amb discapacitat intel·lectual. Això significa que aquestes persones no compten amb figures de suport adequades que les ajudin a prendre decisions en els àmbits on ho necessiten. Així, la nostra entitat assumeix aquesta responsabilitat amb una atenció càlida i de proximitat. El servei es desplega amb la promoció de la vida independent, el desenvolupament de l'autonomia personal i el foment de la seva inclusió social. Ho fem seguint un pla de treball adaptat a les necessitats individuals de cada persona i garanteix que les persones puguin fer activitats diàries a casa i a la comunitat.

Els programes de Som - Fundació aborden diferents àmbits, com l'apoderament a través del voluntariat inclusiu, l'acompanyament en situacions de vulnerabilitat econòmica, la facilitació d'espais per tal d'establir relacions socials, així com l'orientació i assessorament per a famílies i professionals sobre el sistema de suports i serveis disponibles. A més, Som - Fundació treballa en xarxa amb diverses administracions i entitats per impulsar la millora dels nostres serveis i contribuir a la innovació social.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

VULL VIURE A CASA

Breu descripció

El projecte Vull viure a casa respon a la necessitat de les persones amb discapacitat intel·lectual o del desenvolupament de tenir els suports necessaris per a viure de forma autònoma i autodefinida al seu domicili, evitant així la seva institucionalització.

Amb aquesta iniciativa promovem l'autonomia, la independència i la inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat intel·lectual, uns valors necessaris per a una vida digna, reconeguts per la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat Intel·lectual.

El projecte Vull viure a casa s'executa principalment a municipis de les províncies de Barcelona i Lleida. Contribueix en el desenvolupament de la persona en les activitats de la vida diària, potencia l'autonomia i el benestar personal, facilita la seva inclusió social i permet aconseguir el màxim grau de dignitat, respecte, autodeterminació i benestar.

El concepte de Vida Independent implica que la persona amb discapacitat intel·lectual o del desenvolupament:

- Pot escollir lliurement el seu projecte de vida i té el dret a realitzar-lo.
- Té accés a un sistema de suports que l'ajuda a fer efectiu el seu dret a la vida independent i a la seva inclusió a la comunitat, com l'assistència personal, domòtica i altres ajuts tècnics per fer accessible l'habitatge.

- Viu en un entorn físic i comunicatiu accessible, de manera que pot accedir i gaudir plenament de tots els serveis i de totes les instal·lacions comunitàries, en igualtat de condicions.

Aportació de valor de la iniciativa

Amb aquest projecte s'eliminen els obstacles socials perquè les persones amb discapacitat intel·lectual puguin continuar vivint a casa seva o engegar un projecte de vida independent. Això fomenta la desinstitucionalització del col·lectiu en tant que es millora la seva autonomia, inclusió social i qualitat de vida.

El projecte és innovador en la seva proposta i metodologia, ja que aborda les necessitats específiques d'aquest col·lectiu mitjançant el suport individualitzat en els seus propis domicilis o l'elaboració d'un pla de treball per desinstitucionalitzar la persona que manifesta voler engegar un projecte de vida independent. Això involucra tant les persones amb discapacitat intel·lectual beneficiàries del projecte com els i les professionals de diferents àrees de la nostra entitat.

El potencial de transferència d'aquest projecte és elevat, ja que la seva experiència i metodologia poden ser replicades i adaptades per altres organitzacions i en altres contextos.

Necessitats identificades

El projecte Vull viure a casa s'emmarca en la missió de l'entitat de millorar la qualitat de vida, promoure la plena inclusió social, l'autodeterminació i l'exercici dels drets de les persones amb discapacitat intel·lectual. En concret, el projecte busca facilitar el dret a escollir com i amb qui viure del col·lectiu, d'acord amb l'article 19 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

L'estratègia s'ajusta a un canvi de paradigma en l'atenció a la discapacitat, sobretot després de l'aprovació de la Llei 8/2021, que reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica. Es tracta de facilitar l'accés a l'habitatge, l'elecció de viure com es desitja, la interacció amb la comunitat, el respecte per la privacitat, l'oferta de suports individualitzats i l'atenció a la diversitat de situacions de les persones amb discapacitat.

A més a més, amb aquest projecte es tracta de donar resposta a situacions d'emergència habitacional en què es troben algunes persones a qui donem suport, a través de la recerca de diverses opcions adaptades a cada situació personal.

Principals objectius assolits

L'objectiu general és promoure la vida independent de les persones amb discapacitat intel·lectual per poder viure a casa seva, mantenint o augmentant el nivell d'independència i autonomia de les persones a qui atenem.

Objectius específics assolits:

1. Incrementar progressivament el nombre de persones usuàries del programa.
2. Mantenir o millorar el grau d'autonomia i independència de les persones ateses.
3. Augmentar el grau de satisfacció dels beneficiaris respecte a la seva autonomia i independència.
4. Proporcionar atenció personal i suport en totes les dimensions de la vida diària.
5. Garantir l'atenció professional i personalitzada.

Principals resultats obtinguts

El projecte Vull viure a casa, que Som - Fundació executa des de fa més de 20 anys, ha assolit millores significatives i que contribueixen a la garantia i defensa dels drets de les persones amb discapacitat intel·lectual. Destacant els resultats assolits més significatius en els últims tres anys:

- En 2020, vam consolidar la nostra metodologia personalitzada per a la vida independent i vam continuar promocionant l'autodeterminació i la defensa dels drets de les persones amb discapacitat intel·lectual.
- En 2021, va beneficiar a 261 persones, evitar la institucionalització i fomentar la seva independència i inclusió social.
- En 2022, aquest programa va beneficiar 288 persones que van poder continuar vivint a les seves llars o van emprendre projectes de vida independent.

Aquest creixement quantitatiu demostra la nostra determinació en la promoció de l'autonomia.

Abast de l'experiència

Treballem en un entorn urbà densament poblat com Barcelona, on hi ha una gran necessitat de suport a la desinstitucionalització i l'autonomia per a persones amb discapacitat intel·lectual. El nostre projecte és reconegut per l'impacte social que genera en la comunitat local, no només perquè proporciona suport individualitzat a les persones amb discapacitat intel·lectual, sinó també perquè promou canvis socials més amplis, millorant la inclusió i l'acceptació. La iniciativa ha demostrat novetat i innovació a través de la seva metodologia centrada en la persona i l'enfocament a la vida independent. El rigor metodològic es demostra en la nostra planificació detallada, l'execució i l'avaluació del projecte. L'abast de la nostra experiència s'estén a col·lectius destinataris i agents socials implicats, amb evidència clara de l'impacte social que hem aconseguit.

Persones implicades en l'experiència

Treballadores: 7

Ateses: 288

Voluntàries: 20

Principals factors clau d'èxit

Es considera que la tasca de Som - Fundació desenvolupada a través d'aquest projecte dona resposta a les necessitats de vida independent de les persones amb discapacitat intel·lectual en Catalunya. Cal tenir en compte el canvi actual en el marc legal, en el qual s'elimina la incapacitat judicial de les persones amb discapacitat i els conceptes com la tutela o curatela, reconceptualitzant el tractament de les persones amb discapacitat com persones amb plena capacitat legal d'acord amb la Convenció Internacional de les Persones amb Discapacitat ratificada pel Govern espanyol.

Aquesta transició representa un repte a Catalunya, en un moment de transició cap a nous conceptes i metodologies. Som - Fundació vol formar part d'aquest nou escenari a través de programes de suport i acompanyament que contribueixin en millorar les condicions de les persones amb discapacitat intel·lectual i potenciar el seu procés d'apoderament.

Les persones destinatàries també participen des de l'inici en el disseny del pla de suports, pressupost i recerca d'habitatge. Els objectius que es marquen varien i s'adapten segons la situació i l'evolució de cada persona. El pla de treball es defineix conjuntament en funció de les seves necessitats, les seves demandes, metes i propòsits. També participen en l'avaluació periòdica dels resultats amb la finalitat d'aprendre a través de l'experiència i facilitar la presa de decisions futures.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

En primer lloc, un dels principals reptes serà la necessitat de canviar les actituds de la comunitat cap a les persones amb discapacitat intel·lectual. Aconseguir que la societat entengui i accepti les capacitats i drets de les persones del col·lectiu requereix una gran feina d'educació i sensibilització projectada a llarg termini.

Una altra dificultat important serà el treball de preparar les persones amb discapacitat intel·lectual per a una vida independent. Aquesta serà una tasca complexa i individualitzada que requerirà temps i recursos. Preveiem que cada persona tindrà necessitats i habilitats diferents, i haurà de superar els seus propis temors i inseguretats durant aquest procés.

Finalment, una de les dificultats més grans que preveiem és l'accessibilitat a l'habitatge adequat. La manca d'habitatges accessibles i assequibles a Catalunya pot ser un obstacle significatiu en el nostre camí. La necessitat de col·laborar amb les autoritats locals i altres organitzacions per identificar i adaptar els habitatges adequats serà una tasca enorme.

Elements innovadors que aporta l'experiència

Les accions del projecte presenten nombrosos elements innovadors que aporten un valor únic a la nostra iniciativa, fent èmfasi en l'autodeterminació i l'apoderament d'aquestes persones en el seu viatge cap a la independència.

Una innovació clau del projecte és la seva aproximació integral i personalitzada a l'autonomia. En lloc d'oferir únicament el suport residencial, el projecte se centra en el fet que la persona assoleixi una àmplia gamma d'habilitats de vida independent, des de la gestió del pressupost personal fins a la cuina, la neteja i l'autocura. Aquest enfocament no només proporciona a les persones participants les habilitats pràctiques necessàries per a la vida quotidiana, sinó que també fomenta la confiança, l'autonomia i el benestar psicològic.

Un altre aspecte innovador és l'èmfasi en el protagonisme de les persones amb discapacitat intel·lectual. Els participants no només reben suport, sinó que també participen activament en la planificació i l'execució de les seves pròpies estratègies d'autonomia. Aquesta implicació directa permet als individus prendre el control de les seves pròpies vides, reforçant la seva autonomia i la seva autoestima.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

Les enquestes de satisfacció que responen les persones usuàries dels serveis de Som - Fundació afirmen que la nostra labor és essencial en suport professional, social, econòmic, jurídic, etc., essent així un projecte eficaç i eficient que promou la vida independent de persones amb discapacitat.

Tenint en compte la valoració positiva del projecte, podem afirmar que aquest es podria replicar en altres territoris o ampliar el nombre de persones ateses, reforçant l'entitat a través de la nostra experiència i professionals. Des de Som - Fundació, aquest projecte s'ha dirigit a totes les persones usuàries, tenint en compte les diferències i interseccionalitats. Creiem que els aprenentatges adquirits i els resultats de les avaluacions futures motivaran altres projectes que volen fomentar l'autonomia i la desinstitucionalització.

Cal destacar que el projecte respon amb accions diverses a les vulnerabilitats en diferents àmbits, amb professionals del món social, comptable i legal, utilitzant una metodologia inclusiva i participativa que abandona els enfocaments assistencialistes i promou models de desinstitucionalització.